

PROJECTE DE RECERCA EN COMUNICACIÓ A 4t D'ESO

INTRODUCCIÓ

ÍNDEX

1. JUSTIFICACIÓ
2. DISSENY DELS APRENTATGES
3. ESTRUCTURA

1. JUSTIFICACIÓ

És impossible ignorar el paper que els mitjans de comunicació i especialment la televisió poden desenvolupar dins del procés educatiu i, sobretot, és impossible no veure el rol que té en el procés de formació dels alumnes.

L'Educació Audiovisual, **l'Educació en Comunicació**, en general, dota els alumnes d'uns principis ètics i d'una capacitat interpretativa, crítica i reflexiva davant els mitjans de comunicació; forma aquests alumnes en els nous llenguatges i habilitats comunicatives i posseeix unes virtuts d'aprenentatge de primer ordre: ajuda a desenvolupar la capacitat de treballar de forma estructurada, i les habilitats expressives, visuals i espacials dels alumnes.

El plantejament que **AulaMèdia** aconsella a l'hora de treballar **l'Educació en Comunicació a la Secundària Obligatòria** es basa a combinar a cada curs la via tecnicoexpressiva, de creació de productes audiovisuals, amb la via didacticocrítica, d'anàlisi dels mitjans. De totes formes, en els darrers temps, a la vista de la molt preocupant situació dels mitjans de comunicació (especialment de les grans cadenes estatals) dominada per la desinformació, per la frivolitat i la degradació ètica, és molt més urgent incidir en els aprenentatges que es basin en la reflexió i en la interpretació crítica dels programes televisius.

La televisió té una gran importància social i és una poderosa eina cultural i formativa, però cal relativitzar el seu paper dins la nostra vida quotidiana. Cal exigir més a la televisió i exigir-nos més a nosaltres com a teleespectadors. No ens hem de resignar que la televisió segueixi evolucionant de manera autònoma davant els interessos i necessitats socials.

Els aprenentatges que presentem tenen un gran caràcter interdisciplinari, com tota **L'Educació en Comunicació** que transcendeix la divisió tradicional i anacrònica de les matèries a l'ús. A partir de les activitats proposades es pot anar més enllà i fer una anàlisi estètica vinculada a l'educació visual i plàstica i de música; una anàlisi de continguts des de l'àrea de socials; una anàlisi comunicativa des de l'àrea de llengua i, probablement la més urgent, una anàlisi de valors.

El comentari, el debat, la discussió tenen un paper central en aquestes activitats. Es pretén que els nois i noies aprenguin des de la participació, des de la confrontació d'idees. Es tracta que aprenguin televisió des de la reflexió conjunta entre alumnat i professorat, a partir d'una experiència compartida, la de ser plegats consumidors conscients d'imatges.

Es pot dir que amb aquestes activitats volem avançar en la tasca de formar espectadors. Es tracta de *consumir* els mitjans de comunicació de manera responsable, amb plena consciència del que es fa, gaudint del mitjà, però sense ser-ne esclau o addicte; es tracta que la televisió tingui un lloc normalitzat en les vides dels adolescents.

Quan un noi o noia s'ha passat 19.000 hores mirant la televisió en el moment d'acabar els estudis de Secundària Obligatoria, sense comptar les hores dedicades als jocs d'ordinador, videojocs o jocs amb el mòbil, caldria convenir que la televisió exerceix molta més influència sobre aquell noi o noia que no pas els pares, l'escola o fins i tot els amics. I potser caldria dir que més que influència, s'hauria ja de parlar de domini pel que fa a la seva manera de ser, pensar i de relacionar-se.

Indubtablement, aquests aprenentatges permeten anar fent camí per aconseguir que els alumnes siguin receptors actius i crítics davant els grans mitjans de comunicació. Del que es tracta és de potenciar l'estudi de la imatge quant a llenguatge i com a forma de transmissió de discursos, ideologies i valors. **L'Educació en Comunicació** representa avui un projecte per fer una ciutadania més formada, però també és un projecte per la dignitat i la llibertat de la nostra societat.

A banda de les **competències** centrades a convida i habitar el món, l'Educació en Comunicació contribueix a l'adquisició de les competències transversals comunicatives i metodològiques, és a dir, la competència comunicativa lingüística i audiovisual i la competència artística i cultural d'una banda, i la competència d'aprendre a aprendre i la competència sobre el tractament de la informació i la competència digital per l'altra, a més de l'ús responsable de les TIC.

Ha estat la nostra voluntat emmarcar els processos d'ensenyament i d'aprenentatge d'aquest Projecte de recerca en comunicació entorn dels quatre eixos següents:

Aprenere a ser i actuar de manera autònoma.

Aprenere a pensar i comunicar.

Aprenere a descobrir i tenir iniciativa.

Aprenere a convida i habitar el món.

AulaMèdia ha elaborat aquests materials perquè l'alumnat del darrer curs de Secundària Obligatòria els pugui realitzar de forma individualitzada o en equip. Aquest Projecte de recerca en comunicació està constituït per un conjunt d'activitats de descoberta i recerca que l'alumnat podrà dur a terme entorn de la comunicació, un tema especialment motivador per als nois i noies, i que el professorat haurà d'acotar i guiar, amb les eines i materials que posem a la seva disposició. Eines i materials que hem dissenyat perquè l'alumne o alumna pugui mostrar capacitat d'autonomia i iniciativa en l'organització del seu treball individual, i també de cooperació i col·laboració en el treball en equip.

2. DISSENY DELS APRENETATGES

Continguts

Fets, conceptes i sistemes conceptuals.

- 1.Introducció a la lectura de les imatges del nostre entorn.
- 2.Característiques de la comunicació audiovisual.
- 3.Anàlisi de les tècniques de comunicació visual.
- 4.Característiques i definicions dels procediments expressius de la televisió en particular i de la imatge en general.
- 5.Anàlisi introductòria dels elements bàsics de les tècniques televisives.
- 6.La realitat manipulada. L'aparença de realitat. El mite de la televisió com a "finestra de la realitat".

7. Aprendre a veure la televisió. La tria de programes, a casa, per part dels escolars.

Procediments.

1. Observació atenta de les imatges televisives per analitzar els seus continguts.
2. Observació i reflexió sobre la producció televisiva.
3. Reconeixement dels elements que estructuraven la imatge televisiva.
4. Possibilitat de planificar sortides fora del centre per observar i comentar l'elaboració de missatges comunicatius.
5. Identificació i reconeixement de la sintaxi d'imatges televisives.
6. Identificació i descripció dels diversos tipus d'expressió televisiva.
7. Anàlisi integral d'obres televisives.
8. Formulació de preguntes i d'hipòtesis relacionades amb els temes explicats.
9. Capacitat de síntesi, comentari i debat.
10. Comparació de diferents tècniques a l'hora de construir missatges comunicacionals.
11. Distinció de les potencialitats i limitacions de les tècniques audiovisuals.
12. Anàlisi comparativa del tractament de la informació als diferents canals.
13. Anàlisi comparativa d'informatius televisius.
14. Anàlisi dels criteris informatius de la televisió.
15. Discussió i debat amb els alumnes sobre les actituds més recomanables pel que fa als hàbits personals davant la televisió.

Valors, actituds i normes.

1. Bona disposició per expressar-se davant del fet comunicacional.
2. Interès pel llenguatge tècnic de la imatge.
3. Predisposició per mostrar comportaments de sensibilitat envers expressions audiovisuals.
4. Interès envers la selecció i anàlisi de l'allau d'imatges que ens envolta.
5. Consciència de la importància del coneixement i domini de la comunicació audiovisual.
6. Estimulació de la participació en activitats d'anàlisi i discussió.
7. Valoració de l'esforç realitzat en l'elaboració de les diferents manifestacions d'estudi i de creació.
8. Actitud respectuosa, però crítica davant els mitjans de comunicació televisiva de la nostra societat.
9. Presa de posició davant de temes d'interès de la cultura actual que es poden suscitar a la classe.

10. Respecte per a les opinions diferents de la pròpia en l'anàlisi i interpretació dels programes televisius.
11. Tendència a no ser un consumidor passiu de la televisió i del fet comunicacional en general.

Objectius didàctics

1. Saber llegir, desxifrar, apreciar i escollir expressions comunicatives, especialment televisives.
2. Acostumar-se a la utilització de termes abstractes.
3. Emprar nou vocabulari així com el llenguatge propi de la comunicació i de la televisió.
4. Aprendre a desenvolupar treballs d'anàlisi i d'estudi sobre llenguatges comunicatius.
5. Aprendre a organitzar-se mentalment a l'hora de realitzar treballs no-tradicionals.
6. Participar en les diferents situacions de discussió i comentari d'obres audiovisuals.
7. Mostrar interès pels treballs proposats.
8. Mostrar actituds d'anàlisi serena i documentada.
9. Tenir sentit crític en la lectura de les imatges televisives.
10. Tenir una actitud activa i creativa com a espectador/a de televisió.
11. Reflexionar de forma sistematitzada al voltant de la publicitat.
12. Interpretar els diferents gèneres televisius.
13. Analitzar les influències del moment en l'aparició de determinats programes.
14. Analitzar críticament els continguts televisius i valorar la importància de la televisió, en qualitat de mitjà de comunicació, com a transmissor i definidor de valors i models de conducta determinats.
15. Adonar-se que les produccions audiovisuals constitueixen diverses interpretacions del món i de l'individu.
16. Identificar estereotips en la programació televisiva.
17. Formar-se com a telespectadors/telespectadores.

Activitats d'aprenentatge

1. Pràctica de tècniques d'anàlisi i de crítica envers imatges televisives.
2. Coneixement de la realitat mediàtica.
3. Estudi i anàlisi de continguts d'informatius, espots publicitaris, tele-sèries i de diferents productes televisius.
4. Comentari de tots els elements culturals i ètics que es presenten en una producció comunicativa.
5. Correcció i comentari dels exercicis realitzats.

Activitats d'avaluació.

1. Correcta aplicació dels plantejaments teòrics.
2. Capacitat d'observació, anàlisi i participació.
3. Claredat en l'estructuració dels raonaments i en la confecció dels exercicis visuals encomanats.
4. Fluïdesa d'idees, rebuig al dogmatisme i multiplicitat de respostes.
5. Originalitat en els raonaments i en la creació.
6. Grau d'elaboració i interès.
7. Interès per l'observació, assimilació i comentari de productes comunicatius.
8. Estructuració, qualitat i pulcritud en els treballs proposats.
9. Capacitat de comprensió, interpretació i anàlisi d'imatges.
10. Actitud receptiva i interessada, així com bona disposició en les activitats i pràctiques proposades.
11. Correcta assimilació i utilització de la terminologia de la imatge.

Temporització indicativa.

Els aprenentatges estan plantejats perquè el professorat encarregat d'impartir-los pugui seleccionar aquelles activitats que cregui més adequades, d'acord amb la realitat de la seva aula, en les 35 hores que marca el Decret 143/2007, de 26 de juny (desplegament de la LOE, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria (ESO), DOGC núm. 4915 - 29/06/2007); on es planteja el Projecte de recerca de 4t d'ESO. A l'hora de proposar les diferents propostes hem volgut oferir un ampli ventall de possibilitats, que naturalment es podran matisar, ampliar o reduir.

3. ESTRUCTURA

Hem dividit la nostra proposta de Projecte de recerca en comunicació en els següents apartats:

1. Introducció.
2. Activitats prèvies de reflexió i motivació.
3. Informatius.
4. Publicitat.
5. Esports.
6. Concursos.
7. Telerealitat.
8. Sèries.
9. Recerca i acció.
10. Fonts i referències.

Per començar, suggerim un conjunt d'exercicis previs per introduir l'alumnat en una situació de reflexió i motivació per interpretar i repensar la comunicació

audiovisual. A continuació, iniciem un itinerari analític pels diferents formats televisius (Informatius, publicitat, esports, concursos, programes de telerealtat i sèries). En cadascun d'aquest apartats o mòduls temàtics, podrem trobar **una introducció** que ens situarà en cada gènere televisiu; **activitats introductòries**, que ens ajudaran a penetrar en la interpretació i anàlisi comunicativa, així com en la seva problemàtica concreta; i, per concloure, **projectes de recerca específics de cada gènere o format**, amb la pretensió que el professorat triï l'activitat d'investigació que cregui més adient.

Finalment, presentem una bateria de propostes especialment ideades perquè l'alumnat de 4t d'ESO pugui iniciar-se en la **recerca comunicativa en general**.